

POSTANOWIENIE Z DNIA 3 LISTOPADA 2010 R.

WZ 47/10

Jeżeli sąd powszechny, do którego wniesiono zażalenie na postanowienie prokuratora powszechnego o umorzeniu śledztwa, stwierdzi swoją niewłaściwość ze względu na to, że sprawa podlega orzecznictwu sądów wojskowych i odpowiednio do tego przekaże ją do rozpoznania sądowi wojskowemu, sąd wojskowy na podstawie art. 39 k.p.k. nie może odmówić jej przyjęcia tylko z tego powodu, że zaskarżone postanowienie wydał prokurator powszechny.

Przewodniczący: sędzia SN M. Pietruszyński (sprawozdawca).

Sędziowie SN: M. Buliński, J. B. Rychlicki.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej w dniu 3 listopada 2010 r., zażalenia Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej w X., na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 6 września 2010 r., w przedmiocie nieprzyjęcia do rozpoznania zażalenia Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej w X. na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w B. z dnia 24 maja 2010 r. o umorzeniu śledztwa w sprawie o czyn z art. 231 § 1 k.k.,

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie i sprawę p r z e k a z a ł Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Z uzasadnienia:

Postanowieniem z dnia 1 lutego 2010 r. Asesor Prokuratury Rejonowej w B. wszczął śledztwo w sprawie niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego z Rejonowego Zarządu Infrastruktury w B. tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k.

Postanowieniem z dnia 24 maja 2010 r., prokurator Prokuratury Rejonowej w B. umorzył śledztwo w sprawie „niedopełnienia w okresie od 26 października 2009 r. do 1 lutego 2010 r. w B. w siedzibie Rejonowego Zarządu Infrastruktury przez funkcjonariusza publicznego, obowiązków przez niezawarcie z Dyrektorem Wojskowej Agencji Mieszkaniowej w B. umowy o udostępnienie lub przekazanie sieci kanalizacyjnej, a przez to nieujęcie tej sieci w planie do konserwacji, czym działał na szkodę interesu Wspólnoty Mieszkaniowej w X.”, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k., wobec braku znamion czynu zabronionego, (art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.). W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że prowadzone postępowanie w sprawie dotyczyło niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariusza publicznego Szefa Rejonowego Zarządu Infrastruktury w B. Obowiązki te, jak wynika z akt śledztwa, pełnił płk. Ludwik K.

Na to postanowienie zażalenie wniósł Zarząd Wspólnoty Mieszkaniowej w X. Zażalenie zostało przekazane do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B. Ten Sąd postanowieniem z dnia 22 czerwca 2010 r., uznał się, na podstawie art. 647 § 1 pkt 1 lit. c i art. 35 § 1 k.p.k., niewłaściwym do rozpoznania sprawy i przekazał ją do rozpoznania Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w B. jako sądowi właściwemu.

Wojskowy Sąd Garnizonowy w P., działając jako następca prawny Wojskowego Sądu Garnizonowego w B., postanowieniem z dnia 20 lipca 2010 r., na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 647 § 1 pkt 1 k.p.k. i art.

654 § 1 k.p.k., stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę przekazał Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

W uzasadnieniu wskazał, że za tym rozstrzygnięciem przemawiają ustalenia dokonane przez prokuratora, z których wynika, iż sprawa dotyczy ewentualnego działania bądź zaniechania działania, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych przez Szefa Rejonowego Zarządu Infrastruktury w stopniu pułkownika.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 6 września 2010 r., nie przyjął do rozpoznania sprawy przekazanej przez Sąd Rejonowy w B.

W uzasadnieniu podniósł, że istotne znaczenie dla określenia właściwości sądu do rozpoznania zażalenia na wydane w tej sprawie postanowienie o umorzeniu śledztwa, ma fakt wydania tej decyzji przez prokuratora prokuratury powszechnej. Zdaniem sądu prowadzenie przez prokuratora prokuratury powszechnej postępowania przygotowawczego, nawet z przekroczeniem właściwości podmiotowej i umorzenie postępowania w fazie *in rem*, kształtuje właściwość sądu powszechnego do podjęcia czynności w trybie art. 329 k.p.k.

Na to postanowienie zażalenie wniósł zarząd Wspólnoty Mieszkaniowej w X. i odwołując się do treści art. 647 k.p.k. podniósł, że sprawa ta w zakresie rozpoznania zażalenia na umorzenie śledztwa, powinna pozostać w gestii sądu wojskowego.

Sąd Najwyższy zważył.

(...) Już na wstępie rozważań podnieść należało, że wniesienie zażalenia na postanowienie sądu wojskowego w przedmiocie nieprzyjęcia sprawy przekazanej mu przez sąd powszechny, było dopuszczalne. Argumentów na poparcie tego stanowiska dostarcza postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1992 r., WZ 28/92, OSNKW 1992, z. 7-8, poz. 57, z którym skład orzekający w tej sprawie, w pełni się utożsamia. Sąd

Najwyższy nie podziela zatem stanowiska zaprezentowanego w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 lutego 2005 r., II AK z 9/05, KZS 2005, z. 2, poz. 34, o niezaskarżalności rozstrzygnięcia w przedmiocie sporu kompetencyjnego między sądem powszechnym a sądem wojskowym (art. 39 k.p.k.). Argumentacja tam przedstawiona oparta na stwierdzeniu, że przepis art. 35 § 3 k.p.k. odnosi się jedynie do sytuacji regulowanych poprzedzającymi go paragrafami oraz na uznaniu braku wyodrębnienia tego przepisu jako samodzielnego artykułu, nie dostrzega tego, że rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego między sądem wojskowym a sądem powszechnym koncentruje się wokół kwestii właściwości. Nie można podzielić także kolejnego argumentu zawartego w tym orzeczeniu, wskazującego na brak rozsądku i potrzeby w postulowaniu dopuszczalności kontroli instancyjnej rozstrzygnięć zapadających w trybie art. 39 k.p.k. Jak to zostanie wykazane w dalszych wywodach, mogą zdarzyć się sytuacje, w których jedynie w drodze rozpoznania zażalenia na wskazane rozstrzygnięcie będzie możliwe skorygowanie błędnej decyzji sądu. Zatem na rozstrzygnięcie sądu w trybie art. 39 k.p.k. powinno służyć zażalenie.

Przechodząc do zasadniczych rozważań stwierdzić należało, że zasadą jest, iż w sprawach należących do zakresu działania sądów wojskowych postępowanie przygotowawcze prowadzi prokurator wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury oraz prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury delegowani do wykonywania czynności w wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury (art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39 ze zm.)). Zatem prokurator powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury nie może prowadzić postępowania przygotowawczego w sprawie należącej do zakresu działania sądów wojskowych i mając świadomość charakteru takiej sprawy powinien uznać się niewłaściwym i przekazać ją prokuratoro-

wi wojskowemu. Takie też stanowisko w kwestii właściwości zaprezentował Sąd pierwszej instancji i w tym zakresie należało przyznać mu rację.

Nie zasługuje jednak na uznanie dalszy wywód Sądu co do konsekwencji procesowych prowadzenia i zakończenia postępowania przygotowawczego przez prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, z przekroczeniem obowiązującej go właściwości. Nie można zaakceptować poglądu, że prowadzenie sprawy przez prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury z naruszeniem właściwości kształtuje właściwość sądu orzekającego w przedmiocie zażalenie na decyzję o umorzeniu śledztwa (art. 329 k.p.k.). Decyzja prokuratora o wszczęciu i prowadzeniu postępowania przygotowawczego w określonej sprawie, nawet błędna, determinuje właściwość rzeczową tylko tego organu procesowego. Taka decyzja prokuratora powszechnego nie może rozstrzygać kwestii właściwości innych organów procesowych, podejmujących decyzje w toku dalszych stadiów postępowania karnego.

O tym jaki sąd jest właściwy do rozpoznania zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego rozstrzyga zasadniczo treść art. 329 § 1 k.p.k. W świetle tego przepisu uprawnionym do dokonywania czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym jest z założenia sąd właściwy rzeczowo do rozpoznania danej sprawy w pierwszej instancji, czyli ten, który byłby właściwy po wpłynięciu aktu oskarżenia, w razie rozpoznawania zażalenia na umorzenie (por. T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz, Warszawa 2008, s. 722). Pamiętać przy tym należy, że o właściwości decyduje zdarzenie faktyczne będące przedmiotem śledztwa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1999 r., I KZP 35/98, OSNKW, z. 3-4, poz. 13). W sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, w sytuacji przewidzianej w art. 306 § 1 k.p.k., sądem właściwym do rozpoznania zażalenia na odmowę wszczęcia śledztwa, je-

żeli postępowaniem tym miałyby być objęty żołnierz posiadający podczas konkretnego zdarzenia faktycznego stopień majora lub wyższy, jest wojskowy sąd okręgowy (por. postanowienie SN z dnia 21 lipca 1999 r., WZ 35/99, OSNKW 1999 z. 11-12, poz. 81). W sposób tożsamy należy określać właściwość sądu wojskowego, jeżeli we wskazanych okolicznościach podmiotowo-przedmiotowych rozpoznawane byłoby zażalenie na umorzenie postępowania przygotowawczego. W tym kontekście wskazać nadto należało, wspierając się poglądem wyrażonym w judykaturze Sądu Najwyższego (por. postanowienie z dnia 31 sierpnia 1999 r., WZ 40/99, OSNKW 1999, z. 11-12, poz. 82), że właściwość funkcjonalna wojskowego sądu okręgowego, o jakiej mowa w art. 654 § 3 k.p.k. w zw. z art. 329 § 2 k.p.k., do rozpoznania zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego dotyczy sytuacji, kiedy prowadzono postępowanie przygotowawcze *in personam* przeciwko oficerowi starszemu, jak też sytuacji, gdy prowadzono postępowanie przygotowawcze *in rem*, ale w sprawie czynu konkretnej osoby – żołnierza posiadającego stopień majora lub wyższy (art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k.). Właściwość funkcjonalna sądu wojskowego określonego szeregiem jest niezmienna dopóty, dopóki prokurator lub sąd wojskowy w odpowiednim stadium nie zrzeknie się swej właściwości (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1998 r., I KZP 7/98, OSNKW 1998, z. 7-8, poz. 32). Zatem, odwołując się do okoliczności podmiotowych (status osoby) i przedmiotowych (charakter czynu związany z pełnieniem obowiązków służbowych) sprawy należało uznać, że sąd powszechny nie był kompetentny do rozpoznania zażalenia na umorzenie śledztwa w tej sprawie. Stąd słuszna była jego decyzja o uznaniu swojej niewłaściwości do rozpoznania środka odwoławczego i przekazaniu sprawy do właściwości sądu wojskowego. Trafna i prawidłowo umotywowana prawnie była również decyzja Wojskowego Sądu Garnizonowego w P. o przekazaniu sprawy według właściwości Wojskowemu Są-

dowi Okręgowemu w P. Wobec tego, to Wojskowy Sąd Okręgowy w P., zgodnie z obowiązującymi go przepisami w kwestii właściwości, powinien rozpoznać wniesione zażalenie. Uogólniając stwierdzić należało, że sąd wojskowy nie może odmówić przyjęcia sprawy, przekazanej mu przez sąd powszechny, rozpoznający zażalenie na umorzenie śledztwa w sytuacji, gdy śledztwo w sprawie prowadził co prawda prokurator powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, ale sprawa, według kryterium podmiotowo-przedmiotowego, podlegałaby właściwości sądów wojskowych. Pogląd ten należałoby odnieść również do sytuacji procedowania przez Wojskowy Sąd Okręgowy w P. w prawidłowym trybie, określonym w art. 35 § 1 k.p.k. Uwzględniając wskazaną argumentację stwierdzić należało, że Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wydając, na podstawie art. 39 k.p.k., decyzję o nieprzyjęciu sprawy przekazanej mu przez Sąd Rejonowy w B., dopuścił się naruszenia przepisów prawa procesowego.

Z tych względów, dzieląc argumentację zażalenia, należało uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.